

Årlig information om risk- och kapitalhantering

Innehåll

1 Inledning.....	2
1.1 Syfte	2
1.2 Om JAK Medlemsbank	2
2 Riskhantering och intern kontroll.....	2
2.1 Riskorganisation.....	2
2.2 Riskramverk.....	3
2.3 Riskstrategi.....	4
2.4 Riskaptit	4
2.5 Riskhanteringsprocessen.....	5
2.6 Modellrisk och stresstester	6
3 Kapitalhantering	6
3.1 Kapitalmål.....	6
3.2 Kapitalbas, riskexponeringsbelopp och kapitalkrav	6
3.3 Kapitalplanering.....	8

1 Inledning

1.1 Syfte

Syftet med denna rapport är att lämna information om risker, riskhantering och kapitaltäckning i enlighet med förordning (EU) nr 575/2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag ("CRR") och direktiv 2013/36/EU om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag ("CRD IV"). Uppgifterna baseras vidare på Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2014:12) om tillsynskrav och kapitalbuffertar i vilka publiceringskraven fastlagts.

Informationen i denna rapport avser förutsättningarna per den 31 december 2023 för JAK Medlemsbank (516401-9969).

Information om risker, riskhantering och kapitaltäckning samt ersättningspolicy har även publicerats i bland annat årsredovisning samt kvartalsvisa offentliggöranden vilka publicerats på JAK Medlemsbanks hemsida.

1.2 Om JAK Medlemsbank

JAK Medlemsbank ("JAK" eller "Banken") är en medlemsbank med tillstånd från Finansinspektionen. JAK är en idéburen och demokratiskt styrd bank, utan vare sig vinstutdelning eller bonusar. Ändamålet är att bedriva bankverksamhet som verkar för en hållbar utveckling för människa, miljö och ekonomi, med medlemmarnas ekonomiska intresse i fokus. Bankens kontor finns i Skövde. Verksamheten riktar sig till privatpersoner, företag och organisationer i Sverige. Kärnan i verksamheten utgörs av in- och utlåning samt grundläggande betaltjänster. Genom Kooperation erbjuds medlemmarna långsiktigt hållbara finansiella produkter och tjänster.

2 Riskhantering och intern kontroll

En risk innebär den samlade bedömningen av sannolikheten för en oönskad händelse och konsekvensen om händelsen skulle inträffa. En risk är en framtida händelse som negativt kan påverka Bankens måluppfyllelse. Risktagandet inom Banken ska begränsas inom ramen för vad som är ekonomiskt försvarbart och främjar medlemmarnas ekonomiska intressen.

I syfte att begränsa och kontrollera risktagandet i verksamheten fastställer styrelsen, som ytterst ansvarig för den interna kontrollen i Banken, styrdokument för verksamheten.

Relevanta risker för Banken är kreditrisker, likviditetsrisker, operativa risker, marknadsrisker, ryktesrisker, koncentrationsrisker, intjäningsrisker och strategiska risker.

2.1 Riskorganisation

2.1.1 Styrelsen

Styrelsen har det övergripande ansvaret för Bankens riskhantering. Riskhanteringen ska utgå från styrelsens fastställda riskaptiter och bör i så stor utsträckning som möjligt relateras till styrelse och lednings uppsatta mål samt även mätas av vd fastställda limiter. Analys och värdering av sannolikhet och konsekvens för olika risker sker löpande, liksom uppföljning av att kontroller finns på plats och är ändamålsenliga. En mer genomgripande analys med uppföljning och prioritering av åtgärder för riskhantering sker årligen, där konstaterade risker värderas mot varandra och handlingsplaner med prioriterade åtgärder tas fram. Denna analys följs sedan upp och revideras löpande under året. Därutöver ska en riskanalys göras inför större förändringar i verksamheten (system, leverantörer, inriktning eller organisation), där konsekvenser presenteras inför beslut.

2.1.2 Vd

Vd ansvarar för den löpande riskhanteringen i Banken och att denna sker i linje med av styrelsen fastställda styrande dokument. Vd ansvarar för att riskerna löpande följs upp och åiterrapporteras till styrelsen.

Den övergripande processen för riskhantering bygger på fem steg:

1. Identifiera risk
2. Värdera risk (sannolikhet och konsekvens)
3. Åtgärda och prioritera (begränsa, eliminera, kostnadsbestämna och/eller behålla)
4. Genomföra
5. Följa upp och rapportera

2.1.3 Första försvarslinjen

En fungerande riskhantering innebär att riskbedömningar och analyser ingår i den löpande styrningen och verksamhetsplaneringen som till exempel fastställande av mål, budget och aktiviteter. Riskhanteringen tar sin utgångspunkt i den dagliga verksamheten och inkluderar alla medarbetare. Ansvarig chef utgör första försvarslinjen mot risker inom respektive avdelning i organisationen och säkerställer att tillräckliga rutiner och processer finns för att anställda ska hantera organisationens löpande risker.

2.1.4 Andra försvarslinjen – compliance och riskkontroll

I Banken finns samlade funktioner för självständig riskkontroll och compliance direkt underställda vd. Funktionerna granskar, utvärderar och avlämnar rapporter till ledning och styrelse avseende risker och regelefterlevnad. Detta arbete regleras av instruktioner fastställda av styrelsen. Funktionerna ska vara oberoende i förhållande till övrig verksamhet inom Banken.

Risikfunktionens ansvar omfattar att oberoende övervaka och analysera hur risker på aggregerad nivå utvecklas över tid, samt att rapportera dessa till styrelse och ledning. I funktionens ansvar ingår även att bidra till vidareutvecklingen av riskhanteringsprocesser, bland annat genom att tillhandahålla metoder för identifiering, mätning, analys och rapportering av risker.

Compliancefunktionen utgör även den en del av andra försvarslinjen. Syftet med denna funktion är att fungera som ett stöd och att se till att verksamheten drivs enligt gällande regler. Funktionen ska också följa upp regelefterlevnaden inom Banken och genom proaktivt arbete minimera de risker som finns i verksamheten.

Tillsättning av risk- och compliancefunktion beslutas av vd efter godkännande av Bankens styrelse.

2.1.5 Tredje försvarslinjen – Internrevision

Internrevisionen utgör den tredje försvarslinjen. Syftet är att på styrelsens uppdrag granska och utvärdera den interna kontrollen hos Banken. Den interna kontrollen innefattar riskhantering, riskkontroll och regelefterlevnad. Funktionen ska sträva efter att bidra till verksamhetens utveckling genom att komma med rekommendationer för att förbättra effektiviteten i riskhantering, styrning och kontroll.

2.2 Riskramverk

Bankens riskramverk är ett verktyg för att kontinuerligt utvärdera och bedöma de risker som hänför sig till verksamheten. Riskramverket är en integrerad del av Bankens beslutsprocesser och ska bidra till att målen för verksamheten kan uppnås med en hanterbar risknivå.

Riskramverket består av de strategier, processer, rutiner, metoder, interna regler, limiter, kontroller och rapporteringsrutiner som behövs för att säkerställa att Banken löpande kan identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som den är eller kan förväntas komma att bli exponerat för.

Riskramverket utformas för att tillmötesgå både interna behov och externa regelverk. De huvudsakliga beståndsdelarna i riskramverket är:

- Organisation och ansvar
- Grundläggande principer för att styra och hantera risker - Riskkultur
- Riskkapacitet, riskaptit, riskstrategi, limiter och riskindikatorer (KRI)
- Riskhanteringsprocessen
- Riskmätningmetoder
- Process för internt bedömt kapital- och likviditetsbehov
- Interna regler för hantering av risk
- Rapporteringsrutiner
- Interna regler för offentliggörande av information

2.3 Riskstrategi

Bankens mål inom risk är att med ett begränsat risktagande uppnå hög medlemsnytta, genom effektiva processer och en god riskmedvetenhet i organisationen. Banken ska leverera service och tjänster till kunderna med hög kvalitet och alltid med utgångspunkt i att verka för en hållbar utveckling för människa, miljö och ekonomi.

Detta uppnås genom:

- att arbeta systematiskt i processer, med tydlig ansvarsfördelning och riskägare
- att riskhantering är en integrerad del av organisationskulturen och den dagliga verksamheten, där alla chefer har ett ansvar för riskhantering inom sin avdelning
- att risker ses som möjligheter eller hot både för finansiella och operationella mål
- god kännedom om och personlig kontakt med våra kunder
- att skydda alla medarbetares mentala och fysiska hälsa
- att följa lagar, förordningar och externa krav
- att värna om Bankens identitet och varumärke.

2.4 Riskaptit

Utifrån riskkapacitet fastställs riskaptiten för de risker som Banken utsätts för. Riskaptit ska uttrycka den nivå och inriktning som kan accepteras för att uppnå strategiska mål och långsiktiga mål, med utgångspunkt i värderingar och varumärke.

Riskaptiten uttrycks normalt både i kvantitativa och kvalitativa termer och fastställs av styrelsen.

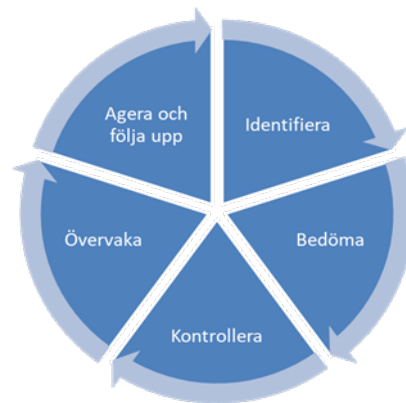
Den fastställda riskkaptiten är en väsentlig del i den interna kapital och likviditetsutvärderingen och ska inkluderas vid bedömningen av det samlade kapitalbehovet.

Bankens riskkaptit för kreditförluster i förhållande till total utlåning över fyra kvartal uppgår till maximalt 0,5 procent. För andra typer av risker gäller att de ska reduceras så långt det är möjligt av kostnadsmässiga-, regulatoriska- och/eller praktiska skäl.

För varje riskkategori mäts riskindikator och limit som har ett accepterat värde, en första indikator, KRI, en limitgräns samt en skarp riskkaptitgräns, som visar Bankens risktolerans, vilken styrelsen har satt. Funktionen för riskkontroll ansvarar för att bevaka dessa KRI:er, limiter och riskkaptit samt att rapportera dessa till styrelsen minst varje kvartal. Överträdelser av riskkaptit medför utredning och rapportering från funktionen för riskkontroll för skyndsamt åtgärd av ansvarig funktion i första linjen samt notifiering till styrelsen.

2.5 Riskhanteringsprocessen

Riskhantering är en iterativ process som syftar till att hantera risker mot Bankens strategi och affärsplan för att säkerställa att Bankens intressenters krav och förväntningar på Banken infrias över tid.

Riskidentifiering och bedömning äger rum på olika nivåer men följer samma principer. Exempelvis sker riskidentifiering och bedömning på varje enskild kreditansökan samt periodiskt på portföljnivå, operativa risker identifieras och bedöms på processnivå medan affärs- och strategisk risk identifieras och bedöms på affärsområdesnivå.

Risker reduceras med kontroller vars syfte är att antingen reducera sannolikheten för att risken materialiseras eller reducera konsekvenserna om den materialiseras. Säkerheter i samband med kreditgivning är ett exempel på korrigerande kontroll som syftar till att reducera konsekvensen för Banken om kunden fallerar på sitt engagemang.

Riskidentifiering och bedömning är en iterativ process i det att den baseras på information tillgänglig vid tidpunkten för identifieringen/bedömningen. Övervakningen syftar till att tidigast möjligt identifiera och analysera ny och/eller förändrad information som kan medföra att riskbilden ändras, exempelvis förändringar i omvärldsfaktorer, interna förändringar och avvikelser.

Banken har en särskild process för riskidentifiering och bedömning i samband med väsentliga förändringar i verksamheten, en så kallad NPAP. Inom NPAP utvärderas den aktuella riskbilden, och eventuellt nya risker som förändringen medför identifieras och bedöms.

2.6 Modellrisk och stresstester

Bankens riskmodeller följer allmänt accepterade principer för riskmätning. Riskhantering baseras på kvantitativa och kvalitativa variabler, bakåtblickande analyser samt framåtblickande uppskattningar.

- Makro-stresstester
- Känslighetsanalyser
- Scenarioanalyser med operativa riskparametrar

Stresstestens längd varierar per riskkategori. Makro-stresstester löper över tre år och utgår från allvarliga men inte helt osannolika händelser. Scenarioanalyser med operativa riskparametrar utgår från svåra, men sannolika, händelser, som inte nödvändigtvis löper över en längre tid likt, exempelvis, en lågkonjunktur. Historiska händelser har visat att effekterna av hård makroekonomisk stress eller inträffandet av svåra incidenter ofta träffar fler än en riskkategori. Exempelvis kan det som börjar som en likviditetskris generera en kreditkris och det som börjar som en operativ riskhändelse kan exempelvis generera ryktesförlust, som i sin tur kan generera utflöde av likviditet.

3 Kapitalhantering

3.1 Kapitalmål

Bankens styrelse har satt som mål att kapitalbasen minst ska uppgå till kapitaltäckningskrav +2 %.

3.2 Kapitalbas, riskexponeringsbelopp och kapitalkrav

För löpande information om kapitalbas och kapitaltäckning hänvisas till Bankens kvartalsvisa offentliggörande som publiceras på Bankens hemsida.

Kapitalbas, exponeringsbelopp och kapitalkrav per 31 december 2023 jämfört med föregående år framgår av tabellen nedan.

KAPITALBAS	LAGKRAV	2023	2022
Kärnprimärkapital			
Grundinsats		5 422	6 162
Låneinsats		145 166	155 983
Frivilliga medlemsinsatser		5 454	5 454
Överinsatser		18 531	10 921
Reservfond		2 498	13 772
Balanserat resultat		-61 122	-61 122
Årets resultat		-6 116	-12 252
Kärnprimärkapital före lagstiftsjusteringar		109 833	118 918
Kärnprimärkapital: lagstiftningsjusteringar			
Immateriella anläggningstillgångar		-8 207	-9 016
Avdrag icke medräkningsbart eget kapital		-2 676	-12 727
Sammanlagd lagstiftningsjustering av kärnprimärkapital		-10 833	-21 743
Kärnprimärkapital		98 950	97 175

Supplementärkapital			0	0
Kapitalbas			98 950	97 175
Kapitalrelationer, buffertar mm				
Summa riskvägt exponeringsbelopp			444 666	488 602
Kärnprimärkapitalrelation	4,5 %		22,3 %	19,9
Primärkapitalrelation	6,0 %		22,3 %	19,9
Total kapitalrelation	8,0 %		22,3 %	19,9
Buffertkrav				
Buffertkrav			20 010	17 101
varav kapitalkonserveringsbuffert	2,5 %		11 117	12 215
varav kontryckisk kapitalbuffert ¹	2 %		8 893	4 886
Kärnprimärkapital tillgängligt att använda som buffert			14,3 %	11,9 %
Kapitalkrav enligt pelare 2			22 265	21 328
			2023	2022
			Kapitalkrav	Kapitalkrav
			Riskvägt exponeringsbelopp	Riskvägt exponeringsbelopp
Riskvägt exponeringsbelopp				
<i>Kreditrisk enligt schablonmetoden</i>				
Exponeringar mot nationella regeringar eller centralbanker	0	0	0	0
Exponeringar mot delstatliga eller lokala självstyrelseorgan och myndigheter	0	0	0	0
Exponeringar mot institut	1 738	21 727	1 866	23 325
Exponeringar mot företag	801	10 019	806	10 081
Exponeringar mot hushåll	4 840	60 498	6 221	77 773
Exponeringar säkrade genom panträtt i fastighet	19 901	248 761	21 726	271 573
Fallerande exponeringar	1 350	16 877	1 971	24 635
Exponeringar i form av säkerställda obligationer	0	0	0	0
Aktier och andelar	348	4 344	402	5 019
Övriga poster	1 256	15 707	1 343	16 790
Summa riskvägt belopp för kreditrisker	30 234	377 933	34 335	429 196
Riskvägt belopp för operativa risker enligt basmetoden	5 339	66 733	4 752	59 406
Totalt riskvägt belopp	35 573	444 666	39 087	488 602
Sammanfattning kapitalkrav			2023	2022
Minimikapitalkrav (Pelare 1)			39 087	39 087
Buffertkrav			20 010	17 101
Internt bedömt kapitalkrav (Pelare 2)			22 265	21 328
Summa kapitalkrav			77 848	77 516
Totalt överskottskapital			21 102	19 659

¹ Vid utgången av 2022 var kravet på kontryckisk kapitalbuffert 1 % av det riskvägda exponeringsbeloppet och vid utgången av 2023 var kravet 2 %.

3.3 Kapitalplanering

Bankens kapitalplanering sker genom Intern kapital- och likviditetsutvärdering (IKLU). Inom IKLU prognostiseras förväntat resultat över den kommande tre årsperioden under ett basscenario, dvs. Bankens förväntade utveckling. Inom IKLU görs scenario- och stressanalys av resultatet under ett normalt lågkonjunktursscenario, som förväntas att inträffa ungefär en gång på sju år, och dels ett kraftigare stressat scenario som speglar marknadsförutsättningar som kan förväntas uppstå ungefär en gång på 25 år.

Analyserna fungerar som ett enande ramverk som ger en helhetsbild av de mest betydelsefulla riskerna och hur dessa skulle kunna materialiseras och påverka resultaträkningen, balansräkningen, riskvägda tillgångar och kapitalbasen under olika scenarier. En viktig aspekt med modellen är att den underlättar framtagandet av strategier på ledningsnivå för att hantera och begränsa risker som anses oönskade. Modellen visar också tydligt hur olika poster i resultaträkningen väger upp varandra i olika scenarier. Den informationen är viktig för att utarbeta strategier som begränsar och hanterar den samlade risken i balansräkningen. I scenarioanalyserna förändras variabler som exempelvis tillväxt i utlånings- och inlåningsvolymerna och marginalutveckling. För varje scenario sker simultant en simulering av:

- Resultaträkning
- Balansräkning
- Riskvägda tillgångar
- Kapitalkrav och kapitalbehov